

Коми АССР-са Сöветјаслөн чрезвычайнöй XI-öд сјезд шуö: юн 24-öд лун јöзöдны Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республикаса Конституција лунöн.

Сыктывкар, Коми АССР.

Юн 23-öд лун, 1937 во.

Сјездлөн президиум.

Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республикалыс Конституција (Основнöй закон) вынсöдöм жылыс

Коми АССР-са Сöветјас чрезвычайнöй XI-öд сјездлөн шуöм

Коми АССР-са Сöветјаслөн чрезвычайнöй XI-öд сјезд ШУÖ: Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республикалыс Конституција (Основнöй закон) сјö редакцияын, кодöс представитис сјездса Редакционнöй комиссия, —ВЫНСÖДНЫ.

Сјездлөн президиум

Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республикалөн КОНСТИТУЦИЈА (Основнöй закон)

1-ој глава

Общественнöй устројство

1-ој статта. Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республика ем рабочöйјаслөн да крестаналөн социалистическöй государство.

2-öд статта. Коми АССР-лөн политическöй подулыс—ужалыс јöз депутатјаслөн Сöветјас, кодјас быдмисны да јонмисны помешщическыслыс да капиталистическыслыс властö пүткылтöмла, пролетариат диктатура завојүтöмла, коми јöзöс царизм да роч империалистическöй буржуазияса национальнöй нартитöмыс мезöдмла да националистическöй контрреволюцияöс жүгöдöмла.

3-öд статта. Коми АССР-ын став власт карса да сиктса ужалыс јöз кын ужалыс јöз депутатјас Сöветјас пыр.

4-öд статта. Коми АССР-лөн экономическöй подулыс—овмöслөн социалистическöй система i производство друдияјас да средствојас вылö социалистическöй собственност, кодјас утвердитисны овмöслыс капиталистическöй системасö бырöдöмла, производство друдияјас да средствојас вылö частнöй собственност отменитöмла да мортöс мортөн эксплуатирүтöм бырöдöмла.

5-öд статта. Коми АССР-ын социалистическöй собственност ем либö государственнöй собственност форма (став јöзлөн достояније), либö кооперативно-колхознöй собственност форма (торја колхозјаслөн собственност, кооперативнöй öтүвтöмјаслөн собственност).

6-öд статта. Му, сылөн пышкöсыс, ваяс, вбрјас, заводјас, фабријас, шахтајас, рудникјас, көрттуј, вавыв да сынöдывыв транспорт, банкјас, свјазлөн средствојас, государствон котыртöм вичму овмöсса гырыс предприятияјас (совхозјас, машинотракторнöй станцияјас да с. в.), а сиз-жö коммунальнöй предприятияјас да карјасын да промышленнöй пунктјасын основнöй жилищнöй фонд ем государственнöй собственност, мöд ногөн-кö став јöзлөн достояније.

7-öд статта. Колхозјасын да кооперативнöй организацияјасын общественнöй предприятияјас најö ловја да мортвöй инвентарөн, колхозјаслөн да кооперативнöй организацияјаслөн вöчан продукциясыс, кычi и налөн общественнöй стрöбјасыс ем колхозјаслөн да кооперативнöй организацияјаслөн общественнöй, социалистическöй собственност.

Быд колхознöй дворлөн основнöй доход кынчi, кодi воö общественнöй колхознöй овмöсыс, ем ас пöлзүтчöмын усадба бердса неыжыд му участок да усадба бердса участок вылын личнöй собственностын подсобнöй овмöс, олан керка, продуктивнöй скöт, курöг-пöтка да вичму ужалан поснi инвентар—вичму ужалан артель устав серти.

8-öд статта. Колхозјаслөн занимајтан му закрепляјтеö на саяö дон босттöг да сроктöг пöлзүтчöм вылö, мöд ногөн-кö век кежлö.

9-öд статта. Овмöслөн социалистическöй системакöд öтщöщ, кодi ем Коми АССР овмöсын ыжыдалыс форма, законөн лезöө öтка крестаналөн, көрвичесјаслөн да кустарјаслөн поснi частнöй овмöс, кодi подулассö

личнöй уж вылын да көнi оз лезöс јöзлыс уж эксплуатирүтöм.

10-öд статта. Гражданалөн личнöй собственност правоыс најö трудöвöй доходјас да чöжөмторјас вылö, олан керка вылö да подсобнöй гортса овмöс вылö, гортгöгöрсө ембурјас вылö, личнö ас вылö вичан да удобство көлүјас вылö, сиз-жö кычi гражданалөн личнöй собственност наследүтöм вылö правоыс—охранајтеöны законөн.

11-öд статта. Коми АССР-лөн хозяйственнöй олöмыс урчитö да вескöдлысö государственнöй народнохөзаяственнöй планөн общественнöй озырлун содтöм могыс, ужалыс јöзлыс материалнöй да культурнöй уровеньсö пыр öтарö кыпöдöм могыс, социалистическöй государстволыс независимостöс крепитöм да сылыс обороноспособностöс јонмöдöм могыс.

12-öд статта. Коми АССР-ын уж—обязанност да честа делö ужавны вермыс быд гражданилөн, ташöм принцип серти: „кодi оз ужав, сјö оз сој“.

Коми АССР-ын пöртöс олöмö социализм-лөн принцип: „быдöнсан—сјö способностјас серти, быдöнлы—сјö уж серти“.

II-öд глава

Государственнöй устројство

13-öд статта. Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республика пырö РСФСР составö Автономнöй республика правојаслөн.

СССР-са Конституција 14-öд статта да РСФСР-са Конституција 19-öд статта префелјас саяын, Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республика пöртö олöмö государственнöй власт автономнöй подувјас вылын.

14-öд статта. Коми АССР состоитö Летка, Луз, Сыктыв, Сыктывдин, Шојнаты, Кулöмдин, Мылдин, Јемдин, Удора районјасыс; Печорскöй округыс Изва, Устэцылма, Устэ-Уса районјасын да Сыктывкар карыс, кодi вескыда подчинајтчö Коми АССР-са государственнöй власт высшöй органјасы.

15-öд статта. Коми АССР-лөн территориясыс оз вермы лоны вежлалöма Коми АССР сöгластöг.

16-öд статта. СССР-са да РСФСР-са законјас олöмö быт пöртанаöс Коми АССР территория вылын. Коми АССР-лөн законскö оз лöсав СССР-са да РСФСР-са законјаскöд, действүтöны СССР-са да РСФСР-са законјас.

17-öд статта. Коми АССР-са быд гражданин ем РСФСР-са да СССР-са гражданин.

РСФСР-са да став мукöд Союзнöй Республикөјасса граждана пöлзүтчöны Коми АССР территория вылын Коми АССР-са гражданакöд öткоф правојаслөн.

18-öд статта. Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республика ведајтöмö пырöны сјö высшöй власт органјас да государственнöй управленіе органјас пыр:

а) Коми АССР-лыс Конституција лöсöдöм, сјöс РСФСР-са Верховнöй Сöветөн вынсöдöм вылö пыртöм да сјöс олöмö нуöдöм бöрсө контролирүтöм;

б) Коми АССР районјас вылö јуклöм, районјасылыс да карјасылыс границајас урчитöм

да РСФСР-са Верховнöй Сöветö вынсöдöм вылö пыртöм;

в) Коми АССР-лөн законодательство;

г) государственнöй пöрадок да гражданылыс правојас охранајтöм;

д) Коми АССР-лыс народнохөзаяственнöй план вынсöдöм;

е) Коми АССР-лыс бјуджет вынсöдöм;

ж) государственнöй да меставывса налогјас, сборјас да неналоговöй доходјас СССР-са да РСФСР-са законодательство серти лöсöдöм;

з) округса, районјасса, карса да сиктöветјасса бјуджетјас олöмö пöртöмөн вескöдлöм;

и) страховöй да сберегательнöй делöн вескöдлöм;

к) республиканскöй подчиненіея промышленнöй, вичму овмöсса да тöргöвöй предприятияјаслөн да организацияјаслөн управляјтöм, а сиз-жö меставывса промышленностөн вескöдлöм;

л) СССР-са да РСФСР-са органјасы подчиноннöй предприятияјас состојаније да управляјтöм бöрсө контрол да вичöдöм;

м) муöн, мупышкөсса озырлунјаслөн, вöрјаслөн да ваяслөн пöлзүтчан пöрадок бöрсө СССР-са да РСФСР-са законјас серти контрол да вескöдлöм;

н) карјасса да мукöд населоннöй местаясса жилищнöй да коммунальнöй овмöсөн, жилищнöй строителствоөн да благоустројствоөн вескöдлöм;

о) тујјас стрöитöм, меставывса транспортөн да меставывса свјазөн вескöдлöм;

п) уж жылыс СССР-са да РСФСР-са законјас олöмö пöртöм бöрсө контрол;

р) зонвизалун кутан делöн вескöдлöм;

с) социальнöй обеспеченіе делöн вескöдлöм;

т) начальнöй да среднеј образованије делöн вескöдлöм, высшöй образованије делö бöрсө контрол да вичöдöм;

у) Коми АССР-са культурно-просветительнöй да научнöй организацияјаслөн да учрежденијејаслөн вескöдлöм;

ф) физическöй культура да спорт делö котыртöм да наөн вескöдлöм;

х) Коми АССР-са судебнöй органјас котыртöм.

III-öд глава

Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республикаса государственнöй власт-лөн высшöй органјас

19-öд статта. Коми Автономнöй Сöветскöй Социалистическöй Республикаса государственнöй властлөн высшöй органыс ем Коми АССР-са Верховнöй Сöвет.

20-öд статта. Коми АССР-са Верховнöй Сöвет пöртö олöмö став правојассö, кодјассö сетöма Коми АССР-лы Коми АССР Конституција 13-öд да 18-öд статтајас серти,

Комі Автономної Сөветскöй Социалистическöй Республикалөн

КОНСТИТУЦІА (Основнöй закон)

мыещ најö, Конституція серті, оз пырны Комі АССР-са Верховнöй Сөветлы подотчотнöй Комі АССР органяс компетенціаö: Комі АССР-са Верховнöй Сөвет Президіумлы, Комі АССР-са Народнöй Комиссаряс Сөветлы да Комі АССР-са Народнöй Комиссариатяслы.

21-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөвет ем Комі АССР-лөн зик öти законодательнöй орган.

22-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөвет бөрјөсö Комі АССР-са гражданаөн бөрјөсан округасын, ноль вога срок кежлö, норма серті: öтик депутат 4 сурс олыс былö.

23-öд статта. Закон лыддысö вынөдöмөн, примітöма-кө сійöс Комі АССР-са Верховнöй Сөветөн гөлөсјас прөстöй болшинствоөн.

24-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөветөн примітöм законјас јөдөдөны комі да роч кыв вылын Комі АССР-са Верховнöй Сөвет Президіумса председател да секретар кырымалöмөн.

25-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөвет бөрјө Комі АССР Верховнöй Сөветса председателöс да сылы кык вежысöс.

26-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөветын председател вескөдлö Комі АССР-са Верховнöй Сөвет заседанијасөн да ведаятö сійö пыщкөсса распорядокөн.

27-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөветлөн сессіјасыс чукөртөдны Комі АССР-са Верховнöй Сөвет Президіумөн во нас кыкыс.

Внеочереднöй сессіјас Комі АССР-са Верховнöй Сөвет Президіумөн чукөртөдны сылы колöм серті лібö Верховнöй Сөветса депутатјас којмөд јукөнөн требутöм серті.

28-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөвет бөрјө Комі АССР-са Верховнöй Сөветлыс Президіум ташöм составөн: Комі АССР-са Верховнöй Сөвет Президіумса председателöс, сылы кык вежысöс, Президіумса секретарöс да Президіумса 7 шленöс.

29-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөветлөн Президіум аслас став ужын подотчотнöй Комі АССР-са Верховнöй Сөветлы.

30-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөветлөн Президіум:

а) чукөртö Комі АССР-са Верховнöй Сөветлыс сессіјас;

б) сетö Комі АССР-са законјас гөгөрвоөдöм, лежалö указјас;

в) нуөдö став јөзлыс јуасöм (референдум);

г) отменајтö Комі АССР-са Народнöй Комиссаряс Сөветлыс шуөмјасö да распораженіјасö, а сј-жö ужалыс јөз депутатјаслөн окружнöй, районнöй да карса советјаслыс шуөмјасö да распораженіјасö, оз-кө најö лөсавны законкөд;

д) Комі АССР-са Верховнöй Сөвет сессіјас костын мездö должностыс да назначајтö Комі АССР-са торја Народнöй Комиссарясöс Комі АССР-са Народнöй Комиссаряс Сөветса председател индөм серті, бөрвылас Комі АССР-са Верховнöй Сөветлы вынөдöм былö сувтөдөмөн;

е) сетö Комі АССР-са почетнöй званіјас.

31-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөвет бөрјө мандатнöй комиссіја, коді прөверајтö Комі АССР Верховнöй Сөветса депутатјаслыс полномочијасöс.

Мандатнöй комиссіја представитöм серті Комі АССР-са Верховнöй Сөвет решајтö лібö признатны полномочијасöс, лібö касірујтны торја депутатјасöс бөрјөмсö.

32-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөвет назначајтö, кор сійö лыдфö коланаөн, лубöй вопрос куза следственнöй да ревизионнöй комиссіјас.

Став учрежденијас да должностнöй јөз обязанöс пöртны олөмö тајö комиссіјаслыс требованијасöс да сетны налы колана материалјас да документјас.

33-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөветлөн депутат оз вермы лоны кыскöма судебнöй кыкүтөмö лібö арестүтöма Комі АССР-са Верховнöй Сөвет сөгластöг, а Комі АССР-са Верховнöй Сөвет сессіјас кадкостын—Комі АССР-са Верховнöй Сөветса Президіум сөгластöг.

34-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөветлөн полномочијас помасöм бөрын Комі АССР-са Верховнöй Сөветлөн Президіум назначајтö выл бөрјөсöмјас Комі

АССР-са Верховнöй Сөветлөн полномочијас помасан лунсаң кык төлысга срокыс не сорөнжык.

35-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөветлөн полномочијас помасöм бөрын Комі АССР-са Верховнöй Сөветлөн Президіум кутö асыс полномочијасöс вылыс бөрјөм Комі АССР-са Верховнöй Сөветөн Комі АССР-са Верховнöй Сөветлыс был Президіум лөсөдтöз.

36-öд статта. Вылыс бөрјөм Комі АССР-са Верховнöй Сөвет чукөртөсö Комі АССР-са Верховнöй Сөвет важ составса Президіумөн бөрјөм бөрас төлыс мытыыс не сорөнжык.

37-öд статта. Комі АССР-са Верховнöй Сөвет лөсөдö Комі АССР-лыс Правительство—Комі АССР-са Народнöй Комиссаряслыс Сөвет.

IV-öд глава

Комі Автономнöй Сөветскöй Социалистическöй Республикаса государственнöй управленіје органјас

38-öд статта. Комі Автономнöй Сөветскöй Социалистическöй Республикаса государственнöй властлөн высшöй исполнителнöй да распорядителнöй органыс ем Комі АССР-са Народнöй Комиссаряслөн Сөвет.

39-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссаряслөн Сөвет кыкүтö Комі АССР-са Верховнöй Сөвет воын да сылы подотчотнöй, а Комі АССР-са Верховнöй Сөвет сессіјас костын—Комі АССР-са Верховнöй Сөвет Президіум воын, кодлы подотчотнöй.

40-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссаряслөн Сөвет, СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјас да СССР-са, РСФСР-са Народнöй Комиссаряс Сөветјаслөн постановленіјас да распораженіјас подув вылын да најöс олөмö пöртöм могыс, лежалö постановленіјас да распораженіјас да прөверајтö најöс олөмö пöртöм.

41-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссаряс Сөветлөн постановленіјасыс да распораженіјасыс олөмö быт пöртанаөс Комі АССР-са став территория вылын.

42-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссаряслөн Сөвет:

а) öтүвтö да вескөдлö ужсö Комі АССР-са Народнöй Комиссариатјаслыс да сылы подведомственнöй мукөд хожајственнöй да культурнöй учрежденијаслыс; öтүвтö да прөверајтö ужсö общесојузнöй да сојузно-республиканскöй Народнöй Комиссариатјасса уполномоченнöйјаслыс;

б) приміталö мерајас народнохожајственнöй план олөмö пöртöм куза;

в) приміталö мерајас Комі АССР-са республиканскöй да местнöй бјуджетјас олөмö пöртöм куза;

г) приміталö мерајас общественнöй пöрадок кутöм куза, государстволыс интересјасöс дорјөм да гражданајаслыс правојасöс охранајтöм куза;

д) вескөдлö да прөверајтö ужсö округса, районјасса да карјасса ужалыс јөз депутатјаслөн сөветјас исполнителнöй комитетјаслыс.

43-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссаряс Сөветлөн ем право отменајтны округса, районјасса да карјасса ужалыс јөз депутатјас Сөветјас Исполнителнöй Комитетјаслыс решенијас да распораженіјас, а сј-жö дугөдавны олөмö пöртöмыс округса, районјасса да карјасса ужалыс јөз депутатјас Сөветјаслыс решенијасöс да распораженіјасöс.

Комі АССР-са Народнöй Комиссаряс Сөветлөн ем право отменајтны Комі АССР-са Народнöй Комиссаряслыс приказјас да инструкціјас.

44-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссаряслөн Сөвет лөсөдөсö, Комі АССР-са Верховнöй Сөветөн ташöм составөн:

Комі АССР-са Народнöй Комиссаряс Сөветса председател;

Комі АССР-са Народнöй Комиссаряс Сөветса председателöс кык вежыс;

Комі АССР-са Государственнöй Планöвöй Комиссіјаса председател;

Комі АССР-са Народнöй Комиссарјас:

Вөр промышленност куза;

Візму ужалöм куза;

Финансјас куза;

Пыщкөсса төргүтöм куза;

Пыщкөсса делöјас куза;

Јустіціја куза;

Зөвнөзалун кутöм куза;

Просвешченіје куза;

Местнöй промышленност куза;

Коммунальнöй овмөс куза;

Социальнöй обеспеченије куза;

дорожнöй управленіјеса начальник;

Заготовка куза СССР Комитетса уполномоченнöй;

Искусство делöјас куза Управленіјеса начальник.

45-öд статта. Комі АССР-са правительствө лібö Комі АССР-са Народнöй Комиссар, кодлы вөчöма јуалöм Комі АССР Верховнöй Сөветса депутатөн, обязанöс кујим лунја срокыс не сорөнжык сетны кывјөн лібö гижөмөн вочакыв Комі АССР-са Верховнöй Сөветын.

46-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссарјас вескөдлөны Комі АССР компетенціаö пырыс государственнöй управленіје јукөнјасөн, РСФСР-са да Комі АССР-са Конституціјас серті.

47-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссарјас соответствующöй Народнöй Комиссариатјас компетенціја пределјасын лежалöны приказјас да инструкціјас СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјас, СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са Народнöй Комиссарјас Сөветлөн постановленіјас да распораженіјас, РСФСР-са Народнöй Комиссарјаслөн приказјас да инструкціјас подув вылын да најöс олөмö пöртöм могыс, да прөверајтöны најöс олөмö пöртöмсö.

48-öд статта. Комі АССР-са Народнöй Комиссариатјас вескөдлөны налы поручитöм государственнöй управленіје јукөнјасөн, кыгө Комі АССР-са Народнöй Комиссарјас Сөветлы, сјгө і РСФСР-са соответствующöй Народнöй Комиссариатјаслыс подчинајтчөмөн.

V-öд глава

Государственнöй властлөн местнöй органјас

49-öд статта. Округјасын, районјасын, карјасын, посолокјасын, сиктјасын, деревнајасын государственнöй власт органјасыс—ужалыс јөз депутатјаслөн Сөветјас.

50-öд статта. Ужалыс јөз депутатјаслөн округса, районјасса, карјасса, посолокјасса, сиктјасса Сөветјас бөрјөсöдны округса, районса, карса, посолокса, сиктса, деревнаса ужалыс јөзөн 2 вога срок кежлö.

51-öд статта. Ужалыс јөз депутатјаслөн Сөветјас (округса, районса, карса, посолокса, сиктса) вескөдлөны культурно-политическöй да хожајственнöй строителствөөн асланыс территория вылын, урчитöны местнöй бјуджет, вескөдлөны налы подчинитöм управленіје органјас ужөн, обеспечивајтöны государственнöй пöрадок охранајтöм, отсөдны страналыс дорјөсан вын јонмөдөмлы, обеспечивајтöны законјас соблудајтöм да гражданаыс правојасöс охранајтöм.

52-öд статта. Ужалыс јөз депутатјаслөн Сөветјас приміталöны шуөмјас да сеталöны распораженіјас СССР-са, РСФСР-са да Комі АССР-са законјасөн налы сетöм правојас пределјасын.

53-öд статта. Ужалыс јөз депутатјас округса, районјасса, карјасса да сиктјасса Сөветјаслөн исполнителнöй да распорядителнöй органјасыс емөс наөн бөрјөм исполнителнöй комитетјас ташöм составөн: председател, сјгөс вежысјас, секретар да шленјас.

54-öд статта. Негырыс сиктјасын сиктјасса ужалыс јөз депутатјас Сөветјаслөн исполнителнöй да распорядителнöй органыс ем наөн бөрјөм председател, сјгөс вежыс да секретар.

Комі Автономној Сöветскöј Соціалістическöј Республікалөн

КОНСТИТУЦІА (Основној закон)

55-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас Сöветјаслөн Ісполнителној Комітетјас (округса, районса, карса, посолокса, сиктса) пöртöны олöмö асланыс тєрриторіа вылын культурно-політическöј да хожајственнöј строітельствöөн вескöдлöм ужалыс јöz депутатјас соотвєтствующöј Сöветјаслөн да вылынжык сулалыс государственнöј органјаслөн решєніејас подув вылын.

56-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас округса да районјасса Сöветјаслөн сєссіајасыс чукöртсöны најö исполнителној комітетјасöн онас 6-ыс не шочжыка.

57-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас карјасса да сиктјасса Сöветјаслөн сєссіајасыс чукöртсöны најö исполнителној органјасöн тöлыснас öткыс не шочжыка, а кочєвöј районјасын кык тöлысын öткыс не шочжыка.

58-öд статта. Ужалыс јöz депутатјаслөн округса, районјасса да карјасса Сöветјас сєссіајаслыс заседаніејассö нуöдöм могыс сєссіа кад кежлö бöрјöны председателöс да секретарöс.

59-öд статта. Сиктсöветса председател чукöртö сиктса Сöветöс да нуöдö сылыс заседаніејассö.

60-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас Сöветјаслөн исполнителној органјасыс вескыда подотчотнöјöс кыці најöс бöрјыс ужалыс јöz депутатјас Сöветлы, сіці і ужалыс јöz депутатјас вылынжык сулалыс Сöветса исполнителној органы.

61-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас Сöветјас вылынжык сулалыс исполнителној комітетјаслөн ем право отменайтны улынжык сулалыс исполнителној комітетјаслыс решєніејассö да распоражєніејассö да дугöдавны олöмö пöртöмыс ужалыс јöz депутатјас улынжык сулалыс Сöветјаслыс решєніејассö да распоражєніејассö.

62-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас вылынжык сулалыс Сöветјаслөн ем право отменайтны ужалыс јöz депутатјас улынжык сулалыс Сöветјаслыс да најö исполнителној комітетјаслыс решєніејассö да распоражєніејассö.

63-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас Округса Сöветлөн Ісполнителној Комітет котыртö ташöм öтфєлјас:

вїзму овмöс куза;
финансјас куза;
пыщкöсса тöргүтöм куза;
зонвїзалун кутöм куза;
народној образованіе куза;
местној промышленност куза;
коммунальној овмöс куза;
соціальној обеспечєніе куза;
дорожној;
общöј;
планöвöј коміссіа;
кадрјаслөн сектор ісполкомса председател бердын.

64-öд статта. СССР-са да РСФСР-са законјас подув вылын, Комі АССР-са Верховној Сöвет вынöдöмöн, Пыщкöсса фєлöјас куза Народној Коміссаріат вермö котыртны асыс управленіе ужалыс јöz депутатјас округса Сöвет бердын.

65-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас Округса Сöветлөн öтфєлјас асланыс ужын подчїнайтчöны, кыці ужалыс јöz депутатјас Округса Сöветлы да сїдö исполнителној комітетлы, сїці і Комі АССР-са соотвєтствующöј Народној Коміссаріатлы.

66-öд статта. Ужалыс јöz депутатјаслөн районјасса Сöветјас котыртöны исполнителној комітетјаслыс ташöм öтфєлјас:

вїзму овмöс куза;
народној образованіе куза;
финансјас куза;
пыщкöсса тöргүтöм куза;
зонвїзалун кутöм куза;
соціальној обеспечєніе куза;
общöј;
дорожној;
планöвöј коміссіа;
кадрјаслөн сектор ісполкомса председател бердын,

да, сыс кынці, районса овмöс аслыспöдöслун сертї, Комі АССР Верховној Сöветса Презїдїумöн вынöдöмöн, ужалыс јöz депутатјаслөн районјасса Сöветјас котыртöны ташöм öтфєлјас: коммунальној да местној промышленност куза.

67-öд статта. Район условіејас сертї, СССР да РСФСР законјас подув вылын, Комі

АССР Верховној Сöвет Презїдїумöн вынöдöмöн, Пыщкöсса фєлöјас куза Народној Коміссаріат котырталö ужалыс јöz депутатјаслөн районјасса Сöветјас бердö асыс управленіејас.

68-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас районјасса Сöветјаслөн öтфєлјас подчїнайтчöны асланыс ужын кыці ужалыс јöz депутатјаслөн районса Сöветлы да сїдö исполнителној комітетлы, сїці і Комі АССР-са соотвєтствующöј Народној Коміссаріатлы.

69-öд статта. Печорскöј округува районјасын ужалыс јöz депутатјас районјасса Сöветјаслөн öтфєлјас асланыс ужын подчїнайтчöны кыці ужалыс јöz депутатјаслөн районса Сöветлы да сїдö исполнителној комітетлы, сїці і Округса исполнителној комітетса соотвєтствующöј öтфєллы.

70-öд статта. Ужалыс јöz депутатјаслөн карса Сöвет котыртö исполнителној комітетлыс ташöм öтфєлјас:

финансјас куза;
коммунальној овмöс куза;
пыщкöсса тöргүтöм куза;
зонвїзалун кутöм куза;
народној образованіе куза;
соціальној обеспечєніе куза;
общöј;
планöвöј коміссіа;
кадрјаслөн сектор ісполкомса председател бердын,

да, сыс кынці, карса промышленност, сїдö карса да кар бердса овмöс аслыспöдöслунјас сертї:

местној промышленност куза;
вїзму овмöс куза.

71-öд статта. Ужалыс јöz депутатјас карјасса Сöветјаслөн öтфєлјас подчїнайтчöны асланыс ужын кыці ужалыс јöz депутатјаслөн карса Сöветлы да сылөн исполнителној комітетлы, сїдö і ужалыс јöz депутатјаслөн районној Сöветса соотвєтствующöј öтфєллы.

72-öд статта. Сыктывкар карса ужалыс јöz депутатјас Сöветлөн öтфєлјас асланыс ужын подчїнайтчöны кыці Сыктывкарса ужалыс јöz депутатјас Сöветлы да сїдö исполнителној комітетлы, сїці і вескыда Комі АССР-са соотвєтствующöј Народној Коміссаріатлы.

VI-öд глава

Комі Автономној Сöветскöј Соціалістическöј республікалөн бјуджет

73-öд статта. Комі Автономној Сöветскöј Соціалістическöј Республікалөн бјуджет вöчсö Комі АССР-са Народној Коміссарјас Сöветöн да сєтсö сыөн Комі АССР-са Верховној Сöветöн вынöдöмöн вылö.

Комі АССР-са Верховној Сöветöн вынöдöмöн бјуджет Комі АССР-лөн јöздöсö ставлы тöдöм вылö.

74-öд статта. Комі АССР-са Верховној Сöвет бöрјö бјуджетној коміссіа, кодї докладыйтö Верховној Сöветлы Комі АССР-са бјуджет куза асыс закључєніе.

75-öд статта. Комі АССР-лыс бјуджет олöмö пöртöм јылыс отчот вынöдöсö Комі АССР-са Верховној Сöветöн да јöздöсö ставлы тöдöм вылö.

76-öд статта. Комі АССР-са бјуджетö, округса, районјасса, карјасса, посолоквој да сиктјасса Сöветјаслөн местној бјуджетјасö пыртсöны местној хожајствöыс доходјас, отчїслєніејас најö тєрриторіа вылын поступајтыс государственнöј доходјасыс, а сїдö меставывса налогјасыс да сборјасыс поступлєніејас, СССР-са да РСФСР-са законодателствöөн урчїтöм размерјасын.

VII-öд глава

Суд да прокуратура

77-öд статта. Комі Автономној Сöветскöј Соціалістическöј Республікаын правосудїе пöртсö олöмö народној судјасöн, Комі АССР-са Верховној Судöн, СССР-са Верховној Сöвет шудм сертї лöсöдöм СССР-са специальнöј судјасöн.

78-öд статта. Став судјасын фєлöјассö вїдлалöмыс нуöдсö народној заседателјас участвуйтöмöн, сєщöм случайјасын кынці, кодјассö специальнö индöма законöн.

79-öд статта. Комі АССР-са Верховној Суд ем Комі АССР-са высшöј судєбној орган. Комі АССР-са Верховној Суд вылö пуктысö Комі АССР-са став судєбној органјас судєбној уж бöрса вїздöм (надзор).

80-öд статта. Комі АССР-са Верховној Суд бöрјысö Комі АССР-са Верховној Сöветöн вїт вöса срок кежлö.

81-öд статта. Народној судјас бöрјысöдны районса гражданоін всеобшшöј, вескыд да равнöј бöрјысан право подув вылын гусöн гöлöсујтöмöн—кујим вöса срок кежлö.

82-öд статта. Комі АССР-ын судöпроизводствö нуöдсö комі кыв вылын, сїдö мортјаслы, кодјас оз тöдны тајö кывсö, фєлö материалјасöн переводчїк пыр тырвыјö тöдмöдöм обеспечїтöмöн, а сїдö суд вылын ас кывјөн выступајтны право обеспечїтöмöн.

83-öд статта. Комі АССР-са став судјасын фєлö вїдлалöмыс вöсса, мыјєц законöн абу урчїтöма таыс кежöмјас, дорјöм вылö мыжданалы право обеспечїтöмöн.

84-öд статта. Судфаяс независимöјöс да подчїнайтчöны сöмын законлы.

85-öд статта. Став Народној Коміссаріатјасöн да налы подведомственнöј учреждєніејасöн, сїдö кыці і торја должностној мортјасöн, а сїдö гражданоін Комі АССР-са тєрриторіа вылын законјас стöч олöмö пöртöм бöрса высшöј надзор пöртсö олöмö кыці СССР-са Прокурорöн вескыда, сїці і РСФСР-са Прокурор да Комі АССР-са Прокурор пыр.

86-öд статта. Комі АССР-са Прокурор назначайтсö СССР-са Прокурорöн вїт вöса срок кежлö.

87-öд статта. Комі АССР округса, районјасса да карјасса прокурорјас назначйтсöны РСФСР-са Прокурорöн, СССР-са Прокурор вынöдöмöн, вїт вöса срок кежлö.

88-öд статта. Прокуратуралөн органјас пöртöны олöмö асыныс функциајасысö меставывса некушöм органјасан завїситöг, подчїнайтчöны сöмын СССР-са да РСФСР-са Прокурорлы.

VIII-öд глава

Гражданалөн основној правојас да објазанностјас

89-öд статта. Комі Автономној Сöветскöј Соціалістическöј Республікаса гражданоін ем уж вылö право, мöд ногöн-кö гарантірованнöј уж получїтöм вылö право, најö уж лыд да качество сертї дон мынтöмöн.

Уж вылö право обеспечивайтсö народној овмöс социалістическöја котыртöмöн, сöветскöј общєствöса производителној вынјас пыр öтарö сөдöмöн, хожајственнöј крїзїсјаслыс позанлун вєштöмöн да ужтöмалöм бырöдöмöн.

90-öд статта. Комі АССР-са гражданоін ем шöјчöм вылö право.

Шöјчöм вылö право обеспечивайтсö кызвын рабочöјыслы ужаланлунсö сїзім часöчїнтöмöн, рабочöјјаслы да служашшöјјаслы уждöн сохранїтöмöн быд во отпускјас сєтöмöн, ужалысјассö обслуживайтöм вылö уна лыда санаторіајас, шöјччан керкајас, клубјас сєтöмöн.

91-öд статта. Комі АССР-са гражданоін ем материалној обеспечєніе вылö право пöрыс дырїі, а сїдö—вїсїгöн да ужавны верманлун воштöм случайјас дырїі.

Тајö правоыс обеспечивайтсö рабочöјјассö да служашшöјјассö государство шшöт вылö социалној страхуйтöм јона паскöдöмöн, ужалыс јöзлы дон бөгттöг медїцинскöј отсöг сєтöмöн, ужалыс јöзлы пöлзуйтчöм вылö уна лыда курортјас сєтöмöн.

92-öд статта. Комі АССР-са гражданоін ем образованіе вылö право.

(Помсö вїздö 4-öд лїстбокыс)

